

2021-10-15
Fi2021/03377**Finansdepartementet**Skatteverket
171 94 Solna

Uppdrag att lämna förslag för att hindra felaktiga utbetalningar av lönegarantiersättning

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Skatteverket att utreda och lämna förslag på åtgärder som krävs för att hindra felaktiga utbetalningar som upptäcks i samband med handläggning och kontroll av lönegarantiärenden. Skatteverket ska lämna nödvändiga författningsförslag.

Skatteverket ska redovisa uppdraget till Finansdepartementet senast den 3 juni 2022.

Bakgrund

Statlig lönegaranti är en skyddslagstiftning som föreskriver en skyndsam hantering för att arbetstagaren snabbt ska få ut inestående lön i samband med att arbetsgivaren försätts i konkurs eller genomgår företagsrekonstruktion. Beslut om lönegaranti fattas i dag av konkursförvaltare, rekonstruktör eller Kronofogdemyndigheten. Konkursförvaltarens och rekonstruktörens hantering av lönegaranti är myndighetsutövning (prop. 1991/92:139 s. 32). Utbetalning av lönegarantin sköts av sju länsstyrelser. Dessa länsstyrelser hanterar också återkrav av felaktigt utbetald lönegaranti och lämnar kontrolluppgifter till Skatteverket. Återkrav lämnas av länsstyrelsen vidare till Kammarkollegiet.

Flera utredningar, exempelvis Statens regionala förvaltning (SOU 2012:81) och Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37), har pekat på att ansvaret för utbetalningar av lönegarantiersättningar bör flyttas från de nuvarande sju länsstyrelserna till

Skatteverket. Skatteverket anses bl.a. ha bättre förutsättningar för kontroll och antalet aktörer inblandade i utbetalningsprocessen skulle bli färre.

Den 9 november 2017 gav regeringen Skatteverket i uppdrag att utreda förutsättningar och konsekvenser av en överföring av utbetalning av lönegaranti och därmed sammanhängande uppgifter till myndigheten. I rapporten Överföring till Skatteverket av utbetalningsansvar för den statliga lönegarantin (Fi2018/00070) är Skatteverket positivt till att överta ansvaret för utbetalning under förutsättning att det samtidigt genomförs regeländringar som ger Skatteverket möjlighet att stoppa felaktiga beslut och utbetalningar som upptäcks i samband med handläggning och kontroll av lönegarantiärenden.

Lönegarantilagen har även ändrats så att det inte längre i lagen anges vilken myndighet som har uppgiften att ansvara för lönegarantiutbetalningar (prop. 2018/19:91). I stället anges att den myndighet som regeringen bestämmer betalar ut garantibelopp (utbetalande myndighet). De bestämmelser i lagen som innehöll en hänvisning till länsstyrelsen ändrades därmed till att avse den utbetalande myndigheten.

Lönegarantiregelverket är utsatt för omfattande missbruk, bl.a. genom brottsliga angrepp, vilket har konstaterats bl.a. i utredningen Kvalificerad välfärdsbrottslighet (SOU 2017:37). Besluten kontrolleras i dag i huvudsak i efterhand och därför uppmärksammas felaktigheter först efter genomförd utbetalning. Vid missbruk och kriminella upplägg är det många gånger i praktiken omöjligt att återkräva utbetalda lönegarantimedel. För att förhindra missbruk av lönegarantin krävs därför att den utbetalande myndigheten ges befogenheter att fullt ut stoppa felaktiga utbetalningar. För att förhindra och stoppa missbruk av systemet finns det även anledning att se över möjligheterna för konkursförvaltare och rekonstruktörer att ta del av information från andra myndigheter innan de fattar beslut om lönegaranti eller omprövar felaktiga beslut om lönegaranti.

Närmare om uppdraget

Skatteverket ska utreda och vid behov lämna förslag på åtgärder som krävs för att hindra felaktiga utbetalningar som upptäcks i samband med handläggning och kontroll av lönegarantiärenden. Skatteverket ska utifrån den redovisning som lämnades 2018 göra en fördjupad analys, med särskilt fokus på åtgärder för att förhindra brottslighet inom lönegarantiområdet. Åtgärderna ska syfta till att förhindra felaktiga beslut om lönegaranti, felaktiga

beslut om utbetalning och felaktiga pågående utbetalningar av lönegaranti-ersättning. I utredningen måste beaktas att lönegarantilagen är en skyddslagstiftning, varför en balans mellan statens behov av kontroll måste vägas mot skyndsam handläggning.

I uppdraget ingår att belysa hur Skatteverket lämpligen bör hantera utbetalningarna. I det ingår att överväga om det är lämpligt att utbetalningar sker via skattekontot och om kvittning i så fall ska ske mot befintliga skulder på skatter och avgifter före utbetalning. Vidare ska förslag lämnas om vilka kontrollmöjligheter som Skatteverket ska ha och hur förfarandet för återkrav bör utformas (jfr Ds 2019:31 Konkursförfarandet s. 416).

Skatteverket ska utreda vilken behandling av personuppgifter som förslagen medför och säkerställa att denna behandling är förenlig med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och annan relevant dataskyddsrättslig lagstiftning. Skatteverket ska även analysera hur eventuella författningsförslag förhåller sig till bestämmelserna om skyddet mot betydande intrång i den personliga integriteten i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Skatteverket ska också utreda om Skatteverkets lönegarantihantering kräver särskilda dataskyddsbestämmelser. Dessutom ska Skatteverket utreda om det finns behov av särskilda sekretessbestämmelser, varvid även insynsintresset och behovet av tystnadsplikt ska beaktas.

Skatteverket har, i jämförelse med länsstyrelserna, tillgång till mer information som kan vara till nytta för att hindra felaktiga beslut och för möjligheten att ändra fattade beslut och pågående utbetalningar av lönegaranti. I uppdraget ingår att utreda vilket informationsutbyte som behövs mellan Skatteverket, konkursförvaltare, företagsrekonstruktörer och Kronofogdemyndigheten, samt vilket informationsutbyte som behövs mellan Skatteverkets lönegarantihantering och befintliga verksamheter inom Skatteverket. Vid behov ska förslag på sekretessbrytande bestämmelser för att möjliggöra utbyte eller utlämnande av information lämnas. Eventuella förslag om författningsändringar ska föregås av en integritetsanalys och en bedömning av om behovet av utökad tillgång till information väger tyngre än behovet av skydd för den personliga integriteten.

Skatteverket ska redogöra för de överväganden som gjorts och vid behov lämna förslag på åtgärder som krävs för att hindra felaktiga utbetalningar som upptäcks i samband med handläggning och kontroll av lönegarantiärenden. Skatteverket ska lämna författningsförslag. Vidare ska Skatteverket redovisa de konsekvenser förslagen innebär för den enskilde och för berörda myndigheter. Om förslagen förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna ska det föreslås hur de ska finansieras. Vidare ska Skatteverket analysera förslagens betydelse för den ekonomiska brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet samt för jämställdheten mellan kvinnor och män.

I syfte att inhämta erfarenheter och synpunkter ska Skatteverket under genomförandet av uppdraget samverka med Kronofogdemyndigheten, Rekonstruktör- och konkursförvaltarkollegiet i Sverige, de sju länsstyrelserna som ansvarar för utbetalning av lönegarantiersättning, Kammarkollegiet samt Ekobrottsmyndigheten.

Skälen för regeringens beslut

Lönegarantiregelverket är utsatt för missbruk, bl.a. genom brottsliga angrepp, vilket bl.a. har konstaterats i utredningen Kvalificerad välfärdsbrottslighet (SOU 2017:37).

I en rapport om den statliga lönegarantin har SAMEB (Samverkan mot ekonomisk brottslighet, Missbruk av statlig lönegaranti) gjort en bedömning av de felaktiga utbetalningarna gällande perioden sommaren 2010 till sommaren 2011. Utifrån rapporten framgår att missbruket omfattar åtminstone 7–10 procent, vilket innebär ett missbruk om hundratals miljoner kronor årligen.

Det är angeläget att utreda och ta fram författningsändringar för att förhindra brottslighet inom lönegarantiområdet. Skatteverket bör ta över ansvaret för hanteringen av lönegarantins utbetalningsverksamhet. En förutsättning för att Skatteverket ska kunna ansvara för utbetalning av lönegarantin är att Skatteverket ges möjlighet att bl.a. stoppa felaktiga utbetalningar som upptäcks i samband med handläggning och kontroll av lönegarantiärenden. Skatteverket bör därför få i uppdrag att göra en fördjupad analys och vid behov lämna de förslag på åtgärder som krävs för att hindra felaktiga utbetalningar som upptäcks i samband med handläggning och kontroll av lönegarantiärenden.

På regeringens vägnar

Åsa Lindhagen

Charlotte Carrborg

Kopia till

Justitiedepartementet L2, L5 och L6

Finansdepartementet BA och OFA

Arbetsmarknadsdepartementet ARM

Ekobrottsmyndigheten

Kammarkollegiet

Kronofogdemyndigheten

Länsstyrelsen Dalarna

Länsstyrelsen Norrbotten

Länsstyrelsen Skåne

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsen Västernorrland

Länsstyrelsen Västra Götaland

Länsstyrelsen Östergötland

Rekonstruktör- och konkursförvaltarcollegiet i Sverige